Sisäministeriö LAUSUNTO SM2020-00046

PO Uljas Ilmari(SM) 24.02.2020

Viite

Asia
EU/OSA; Hallintovaliokunta 25.2.2020 - U 11/2019 vp / sisäministeriön kirjallinen lausunto

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksia koskevan asetuksen muuttamisesta Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) kanssa tehtävän yhteistyön ja OLAF:n tutkimusten vaikuttavuuden osalta (OLAF-asetuksen muutos)

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallisen lausunnon koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksia koskevan asetuksen muuttamisesta Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) kanssa tehtävän yhteistyön ja OLAF:n tutkimusten vaikuttavuuden osalta (OLAF-asetuksen muutos).

Komissio antoi 23.5.2018 ehdotuksensa COM (2018) 338 Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 883/2013 muuttamisesta. Komission asetusmuutosehdotuksen tavoitteena on mukauttaa OLAF:n toimintaa Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) perustaminen huomioiden, lisätä OLAF:n tutkintatehtävän vaikuttavuutta ja selkeyttää tiettyjä OLAF-asetuksen säännöksiä. Euroopan syyttäjävirasto EPPO:n toiminnan on tarkoitus käynnistyä vuoden 2020 lopulla ja asetusta on päivitettävä OLAF:n ja EPPO:n välisen kattavan ja tehokkaan yhteistoiminnan järjestämiseksi. Sisäministeriö tukee komission tavoitteita. Sisäministeriö niin ikään katsoo, että käsittelyssä olevassa asetusmuutoksessa tulee keskittyä komission ehdotuksen mukaisiin kohdennettuihin toimiin, jotta asetus saadaan hyväksyttyä ennen EPPO:n toiminnan käynnistymistä.

OLAF:n ja EPPO:n yhteistoiminnan järjestämisessä olennaista ovat tiivis yhteistyö, tiedonvaihto, täydentävyys ja päällekkäisyyksien välttäminen. Yhteistyön yksityiskohdista on tarkoituksenmukaista sopia virastojen välisillä yhteistyöjärjestelyillä. EU-virastojen väliseen tietojenvaihtoon ja yhteistyön sujuvuuteen on kiinnitettävä huomiota myös niiltä osin kuin ne koskevat Europolia. On tärkeää, että Europol on osa tätä tiedonvaihtoa, kun asiat koskevat sen mandaattia, ja tiedonvaihto, luovuttamisvelvoitteet ja mekanismit ovat johdonmukaisia, eivät päällekkäisiä. Niin ikään tässä kokonaisuudessa on huomioitava pankkitilirekisterin tietoihin pääsy ja toimittaminen Europolille johdonmukaisissa järjestelyissä.

Sisäministeriö katsoo, että OLAF:n tutkintatehtävän vaikuttavuuden lisääminen on tärkeää. Sisäministeriö pitää tärkeänä komission lähtökohtaa, jonka mukaan ehdotuksella ei ole vaikutusta jäsenmaiden valtuuksiin tai velvoitteisiin EU:n taloudellisten etujen suojeluun liittyen eikä kansallisen lainsäädännön soveltamiseen jäsenmaissa. Pankkitilitietojen saatavuuteen liittyen artiklassa 7 (3) selvennetään jäsenvaltion velvoitetta auttaa OLAF:ia saamaan pankkitilien tietoja viidennen rahanpesudirektiivin mukaisista rekistereistä. Tiedot toimitettaisiin OLAF:n pyynnöstä kansallisen lainsäädännön puitteissa toimivaltaisten viranomaisten kautta. Komission alkuperäisestä muotoilusta on neuvoston kannassa poistettu suora viittaus rahanpesun selvittelykeskuksiin. Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset tekevät yhteistyötä OLAF:n kanssa kansallisen lainsäädännön puitteissa. Sisäministeriö katsoo, että OLAF:n kansallisena vastinparina ja yhteistyötahona voidaan ensisijaisesti pitää Verohallintoa tai Tullia ja keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskus toimisi tietojen luovuttajana vain niissä tapauksissa, kuin kysymys olisi epäillystä rahanpesusta tai terrorismin

rahoittamisesta tai näiden esirikoksesta. Tulli toimii kansallisen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän rekisterinpitäjänä. Sisäministeriö katsoo, että jäsenvaltioiden viranomaistahoihin viitattaessa asetuksessa tulee viitata kansallisiin toimivaltaisiin viranomaisiin. Näin varmistetaan kansallisten toimivaltuuksien toteutuminen.

Sisäministeriö pitää tärkeänä, että jäsenmaiden toimivaltaisten viranomaisten asema säilyy ennallaan eikä OLAF:n toimivaltaa muuteta tällä asetusehdotuksella. OLAF:n on hallinnollisia tutkimuksiaan toimeenpannessaan jäsenvaltion alueella toimittava jatkossakin yhteistyössä jäsenmaan toimivaltaisten viranomaisten kanssa jäsenmaan lakien puitteissa. Euroopan parlamentin esittämistä muutosesityksistä merkittävä osa jää komission tarkastelun ulkopuolelle ja osa niistä koskee OLAF:n toimivaltaa ja kansallisten viranomaisten velvollisuuksia. Kuten valtioneuvoston kannassa ilmaistaan, mikäli tarkastelua päädyttäisiin laajentamaan Euroopan parlamentin ehdotusten suuntaan, tulisi muutosten tukea pyrkimyksiä parantaa OLAF:n tutkintatehtävän vaikuttavuutta ja toimintaa sekä selventää ja yksinkertaistaa asetuksen säännöksiä ilman, että niillä on olennaisia vaikutuksia kansallisten viranomaisten asemaan tai toimivaltuuksiin. Kansallisiin toimivaltaisiin viranomaisiin liittyviä ehdotuksia tulisi tarkastella myöhemmässä vaiheessa ja vain, jos ne kuuluvat tavanomaisen yhteistoiminnan piiriin eivätkä ne edellytä muutoksia toimivaltuuksiin.

Sisäministeriö korostaa, että lopullinen kanta tulee määritellä neuvoston ja Euroopan parlamentin välisissä neuvotteluissa saavutetun kokonaisuuden perusteella. Ensisijaisesta on EU:n petostentorjuntavirasto OLAF:n ja EPPO:n välisen yhteistyösuhteen määrittely riittävän selkeästi.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi